

בית שמאי פרק חמישי נויר

לא

עין משפט נר מצוה

א א מ"י פ"ז מהלכות
ערכין הלכה ז' ופ"ט
מ"ה מ"ז הלכה ח'
ב ב מ"א פ"א מהלכות
תמורה הלכה ז':

פ"ה הרא"ש

מסוף הקדש תמורה קרי
סוף הקדש לפי שקדושה
בא מכה אחרת מה תמורה
אפי' בשטות כדאמר'
בהמורה פ' י"ש בקבוצות
יהיה לרבות שוגג כמדי
ומפשי ר' יוחנן התם
כסבור לומר שור שחור
ואמר לבן כסבור לומר
תמורה עולה ואמר תמורת
שלמים וה"ה נמי כסבור
לומר שור שחור יהיה
(הקדש) [תמורה] ואמר
נמי אומר שור שחור
שיצא מביתו ראשון והיה
קדשן יצא לבן קדוש:
ולב"ש מה אילו אמר ה"ו
תמורת זו לחצי היום מי
היה תמורה מההיא שעתא.
אם אמר ה"ו תמורה
כשיגיע חצי היום מלאת
דפשיה דאניה תמורה
עד שיגיע הזמן שקבע
או על פי דבריו למפרע
חלה עליו קדושה מחצית
ואילך ה"ג (מי) [לכין]
אגילא מילתא למפרע
אמר שחור שחור
שור שחור שיצא מביתו
ראשון תחול קדושה עליו
וכי' שלא נתקיימו דבריו
אין כאן קדושה כלל.
ולא דמי לתמורת שעות
דהתם אני מקיים דבריו
מה שהוציא בפיו ואע"ג
דאין פיו ולבו שרין גזרת
הכתוב הוא דהיא תמורה
אבל לשנות מה שהוציא
בפיו כי האי לא אשכח
במקדש. אמר
ר"פ לכך נאמר ראשון
לכשיצא ראשון כלומר
ודאי בתמורה לא מצי ב"ש
למילף לשנות מה שהוציא
בפיו אלא שטעם דב"ש
משום דמתרצי לדבוריה
הכי שור שחור שיצא
ראשון לשחוריה
קדוש והול"ל אלא אמר
ר"פ אלא משום דלא הוזכר
אמורא בחירוק ראשון
(הוא) לא קאמר אלא:
לא צריכא דאית ליה
תרי' ותלת' ה"ג וביה
א"כ שיצא ראשון מבני
ליה אבל מקדמא מביתו
משמע אם שור שחור
יצא מן הבית תחילה.
אמר שור שחור קאמר
ומי לא עסקי' דלית ליה
אלא האי ויכין שאין
בביתו אלא שור שחור א'
לא מצינו לפ' למילתיה
ראשון לשחוריה:
הקדש בכונה הוא ואמאי
קרי ליה הקדש בשטות
משום דאשטייה לדיבוריה
שיבירו אינו משמע כל
כך להדיא כמו שב"ש
ליה הקדש בשטות קרי
הקדש שדומה קצת לשטות
אנו מפרשים דבריו דלא
הוי טעות וקדוש. מי
שנדר בניור ונשאל לחכם
בזה הדין נדון בין הגורגות
וכן בפרקין דהוי מהלכין
בדרך וא' בא כנגד סברי
ב"ש דאפי' בטעות הוי
נויר אמאי לא שייך ביה
התרה לידהו מירי שנדר
ואינו יודע אם הוא לשון

ביצד אמר שור שחור שיצא מביתו ראשון הרי הוא הקדש ויצא לבן בש"א הקדש. אית דמפרשי' בגמרא מילתא דב"ש דקאמרי הקדש אלבן קאי משמע הקדש טעות הוי הקדש ד"ש לומר דדעמו הוי להקדש [מה] שיצא מביתו ראשון ומה שאמר שחור לפי שטעה והיה סבור שהשחור יצא ראשון הלכך טעותו לא ימנע את ההקדש מלחול על השור שיצא מביתו ראשון ואפילו על הלזן חל ההקדש ואית דמפרשי' דשור שחור שיצא אחר הלזן קדוש ואע"ג דלא נפק ראשון מן הצית ומיירי שיצא ראשון מן הצית לשאר שוורים שחורים ובגמרא אפרש וכן דינר וחצית יש לפרשו בשני פנים וכן היכי דמפרשי' רישא יש לפרש הכן כזי ה"ג ובגמרא^א מפרש למה לן הכן צדי דינר וזה חצית של ח' שמן: [התוספות העינים כאן עומדים: דק' ל"ג ע"ג מ"ד מ"ה מ"ז עומדים: מ"י שנדר בניור ונשאל לחכם א' מונה משעה שנדר. פירוש מי שנדר בניור ועבר ושמע בין צמירותו ונשאל לחכמים להחמיר לו נדרו אפילו לצי"ש דאמרי אין שאלה צהקדש אף שאלה צמירות כדאמר צפרק הריני נזיר מן הגורגות (לע"ט). אפילו הכי לצי"ש צריך שקבל המירות נשון טוב וחשוב שראוי לקבל זו מירות אבל יש לשנות הרבה או כינויין דלא הוי קבלה ואפילו צ"ש מודים שאל קבל צלשון גרוע דלא הוי נדר והשאל נשאל לחכם אם הלשון שקבל עליו הוי לשון מירות או [לשון] קבלה? או לא ואסרו חכמים לומר צלשון קבלה? והא עבר תחלה על מירותו צלשמה ציין: מונה משעה שנדר. וכל הימים שעבר צהם עולין לו לימי מירותו ולא קנסין ליה לחזור ולמנות כימים שמהם צמד שהיה עובר על מירותו וע"כ מיירי צשעבר דאל"כ פשיטא הוה דמונה משעה שנדר ב' פשטיה דמתני' משמע דקמ"ט מונה [משעה] שנדר על הימים שעבר צהם כהן ע"כ לימי מירותו ומשום סיפא דקמ"ט והתירו תני רישא ואסרו אע"פ שהם לא אסרו כלום אלא שאמרו לו שצלשון טוב קיבל עליו מירותו: נשאל

[ויקרא ח'] יהיה לרבות שוגג כמזיד שאם סבור לומר וזו תמורת עולה ואמר וזו תמורת עולה הרי זו תמורה אפי' בטעות שאלם סבור להקדש שחור והקדש לזן או לזן והקדש לדוס הרי לזן ואדום מוקדשים וצ"ה ואמרי' הני מילי תמורה משום דלמא מכח הקדש אל לחומי מידי צהקדש דמשיקרא ליה מולין בטעות לא מחמין ליה צהקדש. ולצי"ש אמאי הוי שור לזן שיצא עכשיו הקדש [ומדאמר] שור שחור שיצא ראשון ליהוי הקדש לכשיצא ראשון לשאר שוורים שיצאו אחריו מן הרפת מידי דהוה אתמורה ו'אילו לגבי תמורה ו'אמר הרי זה תחת זה תמורה לחצי היום מי הוי תמורה מההיא שעתא דקאי צה אלל לא הוי תמורה עד ל'דמטי פלגא [דיומא] דאמר הכא נמי לא אגילא מילתא עד דנפיק שחור מקמי הנך שחורים דקיימי צרפת מן ולא ליהוי קדוש לזן כלל: **אמר רב פפא לך נאמר ראשון.** דכל מאן דילא ראשון צין שחור צין לזן ליהוי קדוש: ה"ג **והא שור שחור קאמר דמי לא עסקין דאית** ^(א) **וציה פתין או פתל לא צריכא דאית ליה אלל האי.** והא שור שחור קאמר ומדאמר שור שחור ש"מ דלא ניחא ליה לקדושי אלל שחור והאי דקאמר ראשון משום דהוה דהוה שחור דנפק קמא מצינייהו ליהוי קדוש ולא אחר: לא צריכא דאית ליה שחור אלל חד. והלכך האי דאמר ראשון משום דניחא ליה דכל מאן דנפיק צרישא או שחור או לזן ליהוי קדוש. וצ"ה סברי א"כ דניחא ליה דקדש נמי לזן לימא שיצא צראשון אלל מדאמר ראשון ש"מ דאי נפיק [שחור] ראשון ניחא ליה לקדושי אלל צלזן לא ניחא ליה והוה ליה טעות הקדש וכל טעות צהקדש אינו הקדש: א"ל רב אחא מברניש לרב אשי האי הקדש בטעות הוא הקדש צנוונה הוא. דכיון דאמרת דלכך אמר ראשון דדעתיה להקדש כל מי שיצא ראשון תחלה צין לזן צין שחור הוה מן הקדש צנוונה ואמאי קרי ליה הקדש בטעות: **יבסי נמי דהקדש צנוונה הוא.** אלל להכי קרי ליה הקדש טעות משום דאמר שחור דילא צרישא דאשטייה מן להוה דיצורא קמא דמיחוי כמאן דלא ניחא ליה לקדושי אלל שחור: וסברי צ"ש הקדש בטעות לא הוי הקדש. דמדקא מוקמת לה צבגון דאית ליה כוונה אלמא דאית להו לצ"ש דהקדש טעות לא הוי הקדש והא מן צהאי פירקא לקמן מי שנדר בניור ונשאל לחכמים לפי שנדר לו והתירו לו אם היתה לו צהמה מופרשת תלל ותרעה צעדר עס שאר צהמות חולין לפי שאין צה מן קדושה כלל: **אמר לוס צ"ה צ"ש.** עכשיו וחרתם להורות כדצרינו דהקדש טעות אינו הקדש כגון וז צשעהם שהפרישה הוי סבור שחור נזיר וטעה ואמרי' אומרני שאלנו הקדש ותלל ותרעה צעדר. ומדאמרני להו צ"ה הכי ש"מ דשמיע להו מינייהו דצ"ה דלינהו אמרי דהקדש טעות הוי הקדש: לא לעולם צ"ה **סברי דהקדש טעות אינו הקדש והלא צ"ה הוא דעמו.** דלינהו סברי ד' דאמרני גבי שור שחור דהוי הקדש משום דהקדש טעות הוי הקדש וקאמרי להו צ"ש לאו להכי א'אמרני דהוי הקדש דלדיקן ס"ל דהקדש בטעות לא הוי הקדש אלל הכא צנוונה ^(א) דאשטייה מן לדצוריה קמא דלעיל: ואחד

וציה כלל אומרים. הואיל ולא נתקיימו דצריז אין הקדשו קדוש: א' לישנא אחריתא יאל לזן צ"ה. אותו שחור שיצא תחלה אחר הלזן הראשון הוי הקדש וכן דינר וכן חצית של יין: **גב' הכא נמי גבי הקדש לזי מוגילא מילתא.** דילא שחור תחלה להוי קדוש ולא השמא כי נפק לזן צרישא דהא לא אגילא מילתא ^(א) ^(ב) כדקאמר: **לך נאמר ראשון.** דהכי קאמר שחור ראשון שיצא יהא הקדש משמע דאית ליה שוורים שחורין הרבה ועלייהו סמכא דעתיה דהכי אמר שור שחור לכשיצא ראשון משאר שוורים שחורין יהא הקדש וכשיצא שחור אחר הלזן הרי יאל ראשון לשאר שוורים שחורין ואגילא מילתא דעליה קאמר ולא אלבן: **והא שור שחור קאמר.** דמשמע דשחור שיצא תחלה קודם ללזן דמי לא עסקין דאית ליה אלל חד שחור ו'ומש' קאמר דלס יאל תחלה יהא הקדש אלל אם הקדימו לזן לא יהא שחור הקדש: לא צריכא דאית ליה פרי ופלת. שחורין ואיזה שיצא תחלה יהא הקדש ^(א) ^(ב) ו'ומש' לא חשיב כלום יציאתו של לזן: וצ"ה **אומרים א"כ.** כדקאמרת דלא חשיב אלל איה מן השחורים שיצא תחלה לימני שור שחור שיצא צראשון תחלה לשחורין אלל כיון דמני שיצא ראשון משמע דצדי דליפוק שחור ראשון לכולהו ואפי' צריש לזן ויכין דנפיק לזן תחלה לא כלום הוי: א"ל אין ודאי **הקדש צנוונה הוא.** דודאי מן להקדש שחור איכיון. ^(א) ולכזי קרי ליה הקדש טעות משום דאשטייה לדיצוריה קמא דהכי הוה ליה למינר שחור שיצא מביתו ראשון דהוה משמע שיצא תחלה לשאר שוורים אלל כיון דאמר שור שחור משמע דלא סמכא דעתיה אשחור ללזן נמי צכלל שור הוא להכי קרי ליה הקדש טעות שהטעה דיצורו שאלמר שור: מ' ל"ל למאי דפרישית צמתי' דצ"ה ללזן הוי הקדש ילפינן **ליה תחלה הקדש.** ^(א) דהמחמית איניש מידי צקדושה מסוף הקדש דהיינו תמורה שהיא צהה מכח הקדש אחר מה תמורה אפי' בטעות כדאמרין צמסמת תמורה צפרק יש צקצצנות ^(ד' א') והיה הוא ותמורתו יהיה קדוש

אף הקדש אפי' בטעות שאלם סבור להקדש שחור והקדש לזן או לזן והקדש לדוס הרי לזן ואדום מוקדשים וצ"ה ואמרי' הני מילי תמורה משום דלמא מכח הקדש אל לחומי מידי צהקדש דמשיקרא ליה מולין בטעות לא מחמין ליה צהקדש. ולצי"ש אמאי הוי שור לזן שיצא עכשיו הקדש [ומדאמר] שור שחור שיצא ראשון ליהוי הקדש לכשיצא ראשון לשאר שוורים שיצאו אחריו מן הרפת מידי דהוה אתמורה ו'אילו לגבי תמורה ו'אמר הרי זה תחת זה תמורה לחצי היום מי הוי תמורה מההיא שעתא דקאי צה אלל לא הוי תמורה עד ל'דמטי פלגא [דיומא] דאמר הכא נמי לא אגילא מילתא עד דנפיק שחור מקמי הנך שחורים דקיימי צרפת מן ולא ליהוי קדוש לזן כלל: **אמר רב פפא לך נאמר ראשון.** דכל מאן דילא ראשון צין שחור צין לזן ליהוי קדוש: ה"ג **והא שור שחור קאמר דמי לא עסקין דאית** ^(א) **וציה פתין או פתל לא צריכא דאית ליה אלל האי.** והא שור שחור קאמר ומדאמר שור שחור ש"מ דלא ניחא ליה לקדושי אלל שחור והאי דקאמר ראשון משום דהוה דהוה שחור דנפק קמא מצינייהו ליהוי קדוש ולא אחר: לא צריכא דאית ליה שחור אלל חד. והלכך האי דאמר ראשון משום דניחא ליה דכל מאן דנפיק צרישא או שחור או לזן ליהוי קדוש. וצ"ה סברי א"כ דניחא ליה דקדש נמי לזן לימא שיצא צראשון אלל מדאמר ראשון ש"מ דאי נפיק [שחור] ראשון ניחא ליה לקדושי אלל צלזן לא ניחא ליה והוה ליה טעות הקדש וכל טעות צהקדש אינו הקדש: א"ל רב אחא מברניש לרב אשי האי הקדש בטעות הוא הקדש צנוונה הוא. דכיון דאמרת דלכך אמר ראשון דדעתיה להקדש כל מי שיצא ראשון תחלה צין לזן צין שחור הוה מן הקדש צנוונה ואמאי קרי ליה הקדש בטעות: **יבסי נמי דהקדש צנוונה הוא.** אלל להכי קרי ליה הקדש טעות משום דאמר שחור דילא צרישא דאשטייה מן להוה דיצורא קמא דמיחוי כמאן דלא ניחא ליה לקדושי אלל שחור: וסברי צ"ש הקדש בטעות לא הוי הקדש. דמדקא מוקמת לה צבגון דאית ליה כוונה אלמא דאית להו לצ"ש דהקדש טעות לא הוי הקדש והא מן צהאי פירקא לקמן מי שנדר בניור ונשאל לחכמים לפי שנדר לו והתירו לו אם היתה לו צהמה מופרשת תלל ותרעה צעדר עס שאר צהמות חולין לפי שאין צה מן קדושה כלל: **אמר לוס צ"ה צ"ש.** עכשיו וחרתם להורות כדצרינו דהקדש טעות אינו הקדש כגון וז צשעהם שהפרישה הוי סבור שחור נזיר וטעה ואמרי' אומרני שאלנו הקדש ותלל ותרעה צעדר. ומדאמרני להו צ"ה הכי ש"מ דשמיע להו מינייהו דצ"ה דלינהו אמרי דהקדש טעות הוי הקדש: לא לעולם צ"ה **סברי דהקדש טעות אינו הקדש והלא צ"ה הוא דעמו.** דלינהו סברי ד' דאמרני גבי שור שחור דהוי הקדש משום דהקדש טעות הוי הקדש וקאמרי להו צ"ש לאו להכי א'אמרני דהוי הקדש דלדיקן ס"ל דהקדש בטעות לא הוי הקדש אלל הכא צנוונה ^(א) דאשטייה מן לדצוריה קמא דלעיל: ואחד

מסורת הש"ס

(א) ע"י תוספות לקמן ג. ד"ה מ"ט דצ"ה. (ב) ע"י תוס' שם דצ"ה. (ג) א' ע"י תוס' לקמן ג. ד"ה אחר רב פפא וכן כל הסוגיא דהכא מפרשי תוספות לקמן. (ד) [לקמן ע"ג. (ה) לקמן ג. (ו) שנדר צמירות יעב"ז. (ז) צ"ל אפרש. (ח) צ"ל יין. (ט) שייך לע"כ. (י) צ"ל קבלה הוא והוא. יעב"ז. (י"א) גי' אית סגי.

נוסחת הריב"ן

(א) כ"י מנחם כהן גליץ לא י"א. (ב) דקאמר ומ"ט דצ"ה. (ג) השחור: (ד) ומתהו קאמר: (ה) ומתהו (ו"ע"י). (ז) להקדש: (ח) אפי' אלא לא ס"ד. (ט) דמפרש בסוף הקד' ואמרי' מה"י צ"ל יאל ליה ויפסקר ליה ונראה דעד כאן נמשך גליון דלעיל במשה: (א) כד מצינו: (ב) משום דאמר שור שחור שיצא ראשון להוי ליה הוה שור שחור הקדש לכשיצא ראשון לשאר ש"י: (ג) דלמאי: (ד) א"ל: (ה) עד פלגא דלמאי: (ו) הכא נמי כי צ"ל: (ז) לזן: (ח) קדוש ולא להוי קדוש: (י) כן ליה: (י"א) ה"ו: (י"ב) הכי נמי פ' צההו: (י"ג) שנדר בטעות: (ק) שור קדוש: (ר) דהאי דאמר: (ש) אמרינן: (ת) דאשטייה הוא לדצוריה:

הגהות הריב"ן

(א) במשנה ובה"א אינו הקדש: (ב) ג"ה הקדש צנוונה הוא הכי נמי אלא משום דאשטייה לדיצוריה: (ג) רש"י מ"ה הכא נמי וכו' מילתא דעליה קאמר הקד' ואמרי' מ"ה לך וכו': (ד) ד"ה לא צריכא וכו' יאל הקדש מהכל ולא חשיב כלום: (ה) ד"ה א"ל אין וכו' שחור איכיון אלא להכי קרי: (ו) ד"ה ה"ג והא וכו' דאית ליה תרי': (ז) ד"ה לא נשעל צ"ש וכו' הכא צנוונה הוא אלא דאשטייה לדיצוריה:

הגהות מהר"ב

א תוס' ד"ה מי שנדר בניור ונשאל לחכם ואסרו מונה פל"ל: **ב** בא"ד דלצי"ש שטעה הוא דמונה משעה שנדר אלל ע"כ פשטי' כ"ל:

הגהות התוספות

1. צ"ל דמילתא. 2. חצית משמע הקדש טעות הוי הקדש. 3. צ"ל ואין. 4. חצית או לשון קבלה. 5. צ"ל דהא דקמ"ט. 6. צ"ל דעל.

מוסף רש"י

תחלת הקדש מסוף הקדש. מה שצא מכח הקדש, והיינו תמורה בטעות, כדנפקין בתמורה צפרק יש צקצצנות יחד ^(טו) ויזי צרי יחודה אומר עשה שוגג כמדי בתמורה ולא עשה שוגג כמדי כדנפקין: מלי טעמיה דרי יכין דמצי יהיה לרבות שוגג כמדי, היכי דמי שוגג כמדי, ר' יוחנן אמר כסבור לומר תמורת עולה ואמר תמורת שלמים ודמיה גבי קדשים דלא קדשי כסבור להקדש שחור והקדש לדוס ^(א) ודאמרי' בשחור. מי שנדר בניור. וקובע שטעה צמירותו והתחיל להתחרט צו והלך ועבר על מירותו ושמע יין ועמלא למתים ואמר כך הלך ונשאל לחכמים להחמיר מירוחו ^(א) להחמיר מירוחו ^(א).